

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIATULUI

On. Direcțiunea Liceului M. Nicoară Arad

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMI
Redactor: Pr. Demian

ABONAMENTUL:
Pentru particulari pe an 6000 lei.

„HRISTOS VA ÎNTOI POPOARELE”

Epoca în care trăim șovăie tragic între bine și rău. Între dorința de a îmbunătăți viața prin știința aplicată și între nimicirea totală a vieții prin aceleași progrese științifice. Deoparte aparatul Radar ca simbol al strălucitei noastre civilizații, ce trimite mesagii spre alte planete și face din Terra noastră un nou soare, izvor de lumină spirituală. De altă parte bomba atomică ce ar putea la un moment dat să transforme globul pământesc într'un cimitir pustiu, călătorind fără rost prin pustiturile interplanetare.

Mai fumegă încă ruinele și încă mai sângerează plăgile marilor mutilați ai ultimului război, dar totuși omenirea nu depune armele, ci dimpotrivă caută noi mijloace de distrugere, pe care nu cutenază să și le închipue nici cea mai îndrăznească fantezie.

Dovadă că pe lângă ruinele văzute ale lumii materiale mai există și ruine mai înfricoșate pe plan spiritual. Civilizația noastră nu-i decât o față mincinoasă, ce vrea și nu poate masca un mare dezastru moral. Aci este izvorul răului: în nihilismul ce sporește cu repeziune în suflete, înzăl oamenii nu mai știu ce să creadă, ce să facă. Neștiința a tot ce-i sfânt, bun și drept a pustit grozav lumea spirituală. De aci vine și haosul în ordinea materială a lumii. Și tot de aci trebuie să înceapă și rezidirea lumii. Un om de Stat (Cl. Attlee) spunea nu de mult că „trebuie să se realizeze o lume în care ordinea să domnească”; și progresul științific de azi va trebui să fie ajuns din urmă de progresul moral, dacă vrem ca lumea să nu se prăbușească într'un declin de Apocalipsă.

Remediul unui impas atât de grav care poate să coste viața și fericirea noastră pentru multe generații, se află tainic ascuns chiar în inimile noastre. Na Statele Unite ale Europei, în care popoarele ar putea să trăiască în bună înțelegere, ar fi adevăratul leac al fericirii

omnirii. Aceasta ar fi numai o înfățișare externă a unei stări sufletești a popoarelor: *unirea spirituală a neamurilor printr'un ideal creștin comun. La pământul național pe care ne trăim viața materială, — un cer comun al tuturor.* Religia creștină singură poate cobori cerul, adică idealul înfrățirii popoarelor, pe pământ, prin iubirea față de aproapele care este tot omul din lume. Aceasta e concepția creștină despre lumea nouă. Cred că acesta este înțelesul „noului Ierusalim ce se pogăre din cer dela Dumnezeu” despre care citim în Apocalipsă (3, 12). Noul Ierusalim este icoana profetică a *noiștră d-ne din lume, pe care învățătura creștină o va înfăptui, după cum spune Isaia: „Fi-va în vremurile cele de pe urmă, că muntele casei Domnului va fi întărit peste vârfurile munților și se va ridica pe deasupra dealurilor. Și toate popoarele vor curge într'acolo. Multe popoare vor veni și vor zice: Veniți să ne suim în muntele Domnului, către casa Dumnezeului lui Iacov și el ne va învăța căile lui și vom merge pe cărările lui! Căci din Sion va ieși legea, și din Ierusalim cuvântul lui Dumnezeu. El va judeca neamurile și la popoare fără de număr va da legile sale. Preface-vor săbule în fiare de pluguri și lăncile lor în seceri. Niciun neam nu va mai ridica sabia împotriva altuia și nu-și vor mai face războaie” (2, 2-4).*

Apropo nu ne vine să credem acestui vis minunat. Și totuși într'ânsul încărește nădejdea noastră a tuturor. El trebuie să se plinească, precum și alte profeții din Biblie au devenit realitate. Prea e dorit de noi, ca să rămână doar un vis. *Forța creștinismului, care nu este o religie a trecutului, ci mai ales a viitorului, va cobori pe pământ Ierusalimul ceresc. „Valul religios — scrie cineva — înaintează și se înalță și cel pe care îl cuprinde nu sunt tocmai cei mai săraci cu duhul. Ei s'a îndreptat cuceritor spre elita gânditoare și a smuls din inoială pe mulți din cei mai dărzi necredincioși” (Stilucte Creștine pg. 110).*

Poate că a sosit clipa vestită de Psalmistul David: „Venit-a vremea să lucreze Domnul, căci omul a călcat poruncile lui” (Ps. 118, 26). E vorba de înnoirea lumii ruinate prin păcat. A doua Facere a Lumii a început-o Hristos pe Golgota și o continuă până la sfârșitul veacurilor în fiecare suflet omenesc, nu numai individual, ci și colectiv așa precum stă scris: „Impărăția lui Dumnezeu se aseamănă cu aluatul pe care luându-l femeia îl pune în trei măsurile de făină până se dospește toată” (Mt. 13, 33). Prin fermentul miraculos al Evangheliei se vor înol popoarele, se va crea din nou lumea noastră ruinită și duhovnicește și materialicește.

Magnifică a fost creațiunea materială a lumii, când Dumnezeu a zis: „Să fie!” Dar și mai măreață e creațiunea din nou a lumii duhovnicești. Pentru că fiecare suflet înnoit de Hristos valorează mai mult decât lumea toată. Noi suntem martorii acestei noi creații pe care o trăim, căci ea începe de-acum din inima noastră. Aci e grăuntele de muștar, care poate să crească miraculos ca un coșac ce va cuprinde în crengile lui toate popoarele, la un singur cuvânt al Atotputernicului Dumnezeu: *Fiat! Să fie.*

PREȘVITERUL B.

Saraci cu cerul în inimi

Sărac și bogat. Două noțiuni vrăjmașe. Fiindcă una designează, după uzul curent al vorbirii, pe cel lipsit și alta pe cel avut. În realitate, pe cel ce ți se pare că are prea puțin și pe cel ce ți se pare că n'are destul. Și analizând și mai profund chestiunea, sfârșim prin a ne convinge că între starea sufletească, ba chiar și între soarta săracului și-a bogatului nu-i nici o deosebire. Și unul și altul, au dorința care niciodată nu se vor realiza.

Nu cât ai e important, ci cu cât te și mulțumi.

La bogat vedem numai ceea ce are și niciodată ceea ce-l lipsește spune un vers de fabulă. Putem și inversa: la sărac totdeauna vedem numai ceea ce-l lipsește și nu ceea ce are deja.

Sfânta Scriptură îl fericește pe cel sărac cu duhul; adevărat pe cel ce le așteaptă pe toate dela Dumnezeu.

Explicat, aceasta însemnează să te și îndes-tula cu cât ai. Să-ți și prețuiești ceea ce ai sărac fiind și să-ți dai seama de ceea ce-ți lipsește bogat fiind.

Un bogat arăta de pe-o terasă, unul prieten, moștile pe care le avea:

— Ferma de acolo e a mea. Pădurea de-acel e tot a mea. Aci pe coastă am vile, colo jos pescărie... și-așa mai departe.

— Dar colo sus ce ai? Îndrăsnit să arate prietenul cu degetul spre cer.

Bogatul ridică neputincios din umert.

O altă scriptură omenească spune că se prezentă odată un perceptor la casa unui preot cu registrul de impunere zicând:

— Am auzit părinte că sunteți foarte bogat, vă rog să-mi declarați posesiile.

— Da, într'adevăr sunt bogat, răspunse preotul. Am o soție bună, care prețuiește atâtea milioane. Am doi fii, carti fac atâtea milioane. Și sănătatea, care face atâtea.

— Alceva ce mai aveți?

— Nu mai am nimic în afară de acestea.

— Da, sunteți foarte bogat părinte, atât numai, că averile acestea nu sunt impozabile, și închise registrul.

Un scriitor arab, povestește undeva, că o singură dată în viața lui cea lipsită și săracă, s'a lăsat mai copleșit de întristare. Atunci când n'au cu ce să-și cumpere încălziminte și fu obligat să umble desculț. Intrase descumurat într'un templu, unde dădu peste un om fără picioare. Din clipa aceea se lecul. Se declară mulțumit cu picioarele lui desculte, de vreme ce constată să era un altul care ar fi umblat bucuros desculț, numai să le fi avut picioarele.

Scriitorul acestor rânduri, cam la fel, și dădu seama de subrezenta și relativitatea a ceea ce se numește de obicei sărăcie, în ziua când se convinsese, că de bună și de prețioasă e pâinea cea neagră.

Credeți, numai cu argumente de acestea, mai mult trăite, se poate ținea plept vieții și se poate înțelege perfect de bine fericirea cu cel „sărac cu duhul” și cu avutul.

Pr. GH. PERVA

Despre valoarea faptelor omenești

Sensul real al lucrurilor, e dincolo de ele; sensul real al lumii, e dincolo de lume, e transcendent; sensul real al creațiunii ca atare e ascuns în voia lui Dumnezeu. Obișnuit, aceasta voie se manifestă în lume sub forma unei finalități universale. În afara acestei finalități, cauzalitatea mecanică pe spatele căreia științismul modern a încercat să sprijinească lumea, se năruie în haos și absurd. Finalitatea e țel. Unde nu există țel, nu există nici rațiune de a fi, nu există sens, iar unde nu există sens, e, sau incremenire, sau mișcare haotică și oarbă.

Dovedirea sensului sau nonsensului existenței, nu se poate face pe baza unor considerente formale cum este cauzalitatea. Peste asemenea considerente, lumea continuă să și urmeze inexorabil cursul. Ea nu-și marturisește sensul, ea și îl ascultă, de aceea, pentru om ca parte din complexul creațiunii, singura cale de lamurire a sensului este întoarcerea spre sine însuși, este ascultarea propriilor lui chemări.

Ascultarea lumii, e lege, pentru că e determinată. Ascultarea omului e virtute, pentru că e fruct al pro-

priei lui voinți, pentru că e liberă. Omul poate să asculte tot așa după cum poate să nu-și asculte chemarea, și nescultând, să-și neghe sensul, sau să-și pervertească.

Ascultarea e un fapt sufletesc, lăuntric. O identifică mulți, foarte mulți, cu glasul conștiinței; Kant o numește imperativ categoric, iar alți gânditori o numesc simplu, sinceritate. Glasul conștiinței — pentru om, — e o măsură a valorilor și un îndemn; imperativul categoric este scelas lucru trecut oarecum în seamă unei legi impersonale; sinceritatea e ascultare liberă și personală a sensului și a misiunii, e ascultarea vocii lui Dumnezeu și prin asta, e înfrângere a mândriei luciferice, e sărăcie cu duhul și curățenie a inimii. Sinceritatea e revărsarea în actualitate a sufletului personal, cu întreaga i comoră de resturi autentice; e temelia tuturor virtuților, substanța lor. Sinceritatea e participarea sufletului la fapte și prin asta măsura valorii lor. Unde încetează sinceritatea, unde încetează această participare a sufletului la fapte începe minciuna, începe idolatria.

Nimeni și niciodată nu a considerat opera mâinilor sale altceva decât simbol al unei puteri, iar cei ce au crezut, au crezut în putere și nu în statuie sau simbol. Pornirea de a reprezenta divinitatea în forme ale conceptelor omenești, pornirea de a o materializa, este general umană. Ea se manifestă chiar și în religia spiritului prin excelență, în creștinism de aceea, idolatria nu trebuie considerată ca o adorație a unor lucruri moarte, ci mai degrabă ca o necredință. Cel ce se închină și aduce jertfele prescrise în fața statuei lui Zeus, nu se închină statuei, ci lui Zeus însuși cel din înaltul Olimpului. În momentul în care însă, această jertfă nu mai izvoră dintr-o necesitate lăuntrică, în momentul în care întregul ritual nu este decât un formalism fără de conținut și fără de aderență sufletească, în momentul acela, încetând credința, începe idolatria. Idolatria așadar, nu este altceva decât ipocrizie sau fariseism; este minciună, și ca stare, ea e și astăzi, la fel de actuală ca și pe vremea baalilor biblici.

Pe niciuna însă, nu se poate clădi nimic. Tot ceea ce există ca realizare a genului uman, poartă pecetea sincerității și prin ea, fiorul vieții din care s'a încheșat. Ori cât de absurde ni se par câteodată asemenea realizări, ca de ex. păgânătatea antică, trebuie să admitem, cum scrie Thomas Carlyle, — „că au fost într-o vreme atrăgătoare de adevărate pentru părtașii lor”. Au fost adevărate în sensul că s'au născut dintr-o adâncă nevoie a sufletului viu; — sau mai corect, — a fost adevărată cerința aceluși suflet. Desprinsă de suflet, realizarea încremeneste; încremenind, ea nu e nici adevărată, nici falsă. Fals poate să fie doar omul care stăruie în formele ei, fără o adeziune reală la ele.

Valoarea faptelor omenești, este în funcție, așa dar, de factorul suflet, dela care emană. A judeca faptul material făcând abstracție de mobilul care-l determină,

e o eroare ce duce spre sofism; eroare ce naște din confuzia pe care noi o facem între realizarea materială a faptului, și faptul însuși socotit ca mișcare a conținutului nostru sufletesc. Idolatria antică, panteismul modern ca și noua idolatrie a raționalismului deictic în-ăput pe mâna străzii, sunt câteva aspecte ale aceleiași confuzii. Trebuie accensuat de altfel faptul, că această confuzie este caracteristică epocelor de imitație și decadentă, și nicidecum a erocelor de înflorire culturală și progres. Omul creator niciodată nu va putea confunda frământarea lăuntrică a sufletului-i lui, cu legea, cu marmora, cu sunetul sau culoarea în care el își toarnă imaginea aspirațiilor și neliniștii lui lăuntrice. Asemenea confuzii fac doar sufletele sterpe și fără perspectiva idealului; le fac cei ce nu vor altceva, decât să pară.

Pe unii ca aceștia, Iisus Hristos îi numește răspicată „morminte văruite”.

V. G.

Ce datorește arta creștinismului?

Dacă răstoim filă cu filă istoria până la orizontul ei, îmbrățișând dezvoltarea întregului neam omenesc, putem constata, fără pic de subiectivism, că factorul esențial al acestei dezvoltări, se datorește în cea mai mare parte religiei creștine.

Marele bărbat adânc religios, Johan Gotfried Herder, găsește că ținta dezvoltării omenirii este realizarea umanității, așa cum o înțelege creștinismul și că puterea care mișcă istoria lumii, este puterea lui Dumnezeu.

Nu există domeniu în care creștinismul să nu fi adus sportul său.

Dar mai mult decât pentru orice, a făcut creștinismul pentru artă.

Aproape toate artele s'au dezvoltat la adăpostul religiei, creștinismul înălțându-le pe culmile progresului și imprimându-le un caracter cu adevărat ideal, moralizându-le.

Creștinismul a repus arta în toate drepturile ei introducându-o în Biserică, dându-i astfel aripi cu care s'a avântat la înălțimi ametoitoare, după ce și a luat o formă pe deplin religioasă.

Tot creștinismul a fost acela care a purificat arta de tot ceea ce nu corespundea cu nobilul său ideal, acomodându-o vederilor creștine, creindu-i totodată în acest fel, o nouă și frumoasă direcție. I-a dat suflu de viață, i-a împrumutat din misticismul său divin, ceea ce înalță, inobilează și face mai bun sufletul ce o admiră.

Intr'adevăr, ce înălțare sufletească putea găsi cineva în nudurile de cele mai multe ori prost executate de pictorii și sculptorii decadenti din primele patru veacuri ale erei creștine?

Ce frumusețe se putea admira în pantomimele tot-

deasuna obscene, în bucățile de teatru sensuale, reci, brutale, pline de scepticism, de pornografii și îmbinate cu tot felul de otrăvuri morale?

Ce distracții se puteau găsi în vechile smf teatre, văzând cum curge în valuri sârge e omenesc vărsat de gladiatorii ce se luptau între ei, sau de fiarele sălbatice cărora li-se aruncau osândiții despuiți de vestimente, sau cu o slabă armă în mână?

Când însă gustul pentru această artă degenerată scăzu și începu să fie admirată pictura simplă a catacombelor creștine, arhitectura sobră a primelor case de rugăciuni, picasele sculpturi de pe monumentele funerare, versurile adânc moralizatoare a câte unui sfios poet creștin, drama care imita nevinovata jertfă de pe Golgota, etc... atunci arta se putu cu drept cuvânt înălța pâră la cer.

Reînvierea clasicismului Greco-Roman la începutul epocii moderne, puse pe artiștii creștini în fața operilor de artă clasică și a tehnicii și de atunci capod'operele artei creștine se succedară cu repeziciune în toate ramurile ei.

Dacă am încerca să amintim aci tot ceea ce dărește arta creștinismului, ar însemna să reproducem întreaga istorie a artelor, dela renaștere și până astăzi.

Vom enumera aici însă, numai câteva ramuri ce s'au dezvoltat sub directa influență a ideii creștine.

În pictură, tot ce au făcut mai de seamă Rafael, Rubens, Van Dyk, Veronese, Corregio, Murillo, Leonardo Da Vinci, ca să nu mai amintim și de moderni, se datorește inspirației creștine, pentru care multe din tablourile celebre a acestor abili mănuitori ai penelului, înfățișează scene și persoane biblice sau bisericesti, multe din ele fiind pictate chiar pe pereții locașurilor Domnului.

Pictura creștină, față de pictura clasică greco-romană, e cu mult superioară și nici nu îngăduie vreo comparație.

Sculptura, în tot timpul renașterii și chiar mult după aceea, a stat aproape exclusiv în slujba Bisericii și a ideii creștine, conștând în tot felul de ornamente la Bisericile monumentale, portaluri, statui ale persoanelor sfinte, monumente frumoase ș. a., săpate în piatră, bronz, marmoră sau aramă.

În ce privește valoarea artistică, statuia lui Moise sau grupul Pietă ale lui Michel Angelo nu stau mai jos într-o nimic decât Zeus a lui Fidias (I. Mihălescu: Creștinismul și Cultura).

Arhitectura, deasemenea mai până în zilele noastre s'a dezvoltat aproape exclusiv în serviciul și sub egida religiunii.

Arhitecții cei mai geniali ca: Brunelleski, Bramante, Alberti, Peruzzi ș. a., și au pus la contribuție toată priceperea și energia, ca să înalțe catedrale ca sf. Petru din Roma, Notre Dame din Paris, sf. Paul din Londra și domuri ca cele din Milano, Florenza, Strassbourg, Viena, ori sf. Sophia din Constantinople, Curtea de Argeș sau Trei Ierahi dela noi.

Atât de desăvârșit intrupează aceste locașuri ideile religioase de care au fost cuprinși cei ce le au clădit, încât despre fiecare din ele se poate zice ceea ce a spus Goethe despre domul din Colonia: „În fața acestui dom stăm ca în fața ideii creației și cinstim sfântenia care s'ălăștuește într'ânsul” (I. Mihălescu: op. cit). Pentru a ilustra și mai bine cele afirmate până acum, vom arăta aici celebrele cuvinte ale marelui academician francez Legouvé, care zice: „Vreți să vă dați seama de influența religiunii creștine asupra civilizației? Închideți-vă un moment că n'ar fi existat. Stergeți din minte tot ceea ce vine dela ea în domeniul frumosului, adevărului și al binelui. Intrati în muzee și luați de ne ziduri icoanele lui Hrist. Faceți să dispară toate tablourile în care figurează Fecioara și Dumnezeu, iuți și pânzele și statuile care reprezintă sfinti, martiri și apostoli. După pictură și sculptură, treceti la arhitectură și dărâmați catedralele, după arhitectură muzica. Stergeți din numele compozitorilor pe Palestrina, Bach și stătia altii. Curățiți opera lui Beethoven, Mozart, Pergolesi și Rossini de tot ceea ce a fost inspirat de creștinism. Intrati în fine în sfera gândirii și a poeziei. Suprimați pe Bossuet, Pascal, Fenelon, Massilon. Iuți pe Polyeubte a lui Corneille, pe Athalie a lui Racine, număriti numele lui Hrist în versurile lui Lamartine, Victor Hugo și chiar Mureset. Dar nu este de ajuns: faceți ceva mai mult: Distrugeti și spitalele întemeiate sub inspirația credinței și a miliei creștine. Stergeți în fine toate numele ce le a lăsat sârgele esind din rarele aceluia pe care-I aud câte odată cum cheamă pe spânzurat. După ce ati făcut această ispravă întoarceți-vă! Cu o privire cuprindeți cele 10 veacuri inspirate în urma voastră și priviti fără înepăimântare, dacă puteti, golul pe care lipsa Crucii îl face în aceste secole (Ioan T. Popescu: „Renașterea sufletească după războin”).

Cred că sunt destul de vorbitoare aceste prea frumoase cuvinte și încercând a le comenta, n'om face decât să le umbrim măreția și strălucita lor expunere.

Șocotim că din cele de până aci, se poate deduce în întregime contribuția Bisericii creștine în dezvoltarea întregului neam omenesc și mai ales cât de tributară este arta creștinismului, care a chemat o către înțelegerea religioasă a vieții, singura cale ce asigură mângâierea, siguranța și trăinicia societății omenești. Pr. I. CIRES

Valea mare

Despre ce să predicăm?

Duminica fiului risipitor: DESPRE RISIPĂ.

Pilda despre fiul rățăcit, sau desfrânat, sau risipitor cum se mai numește, este una din cele mai frumoase și mai duiioase. Ea cuprinde în întregime viața unui om, îmbrățișându-l mereu cu toată iubirea de oameni. Iubirea aceasta ne face să ne bucurăm de tinerețea plină de avânt, să simțim milă de cel căzut în ticăloșie și un îndemn

să-i întindem o mână de ajutor. Între altele ni se arată, cum ne risipim noi comorile, ce păcat mare este risipa și cum ne putem lecuși de ea. Ful ră-tăcit prin țări străine s'a datat cu desmierdările. *Și cheltuind el toate, s'a făcut foamete mare în acea țară și el a început să ducă lipsă* (Luca 15, 14). Cu tânărul plecat de la casa tatălui s'a împlinit ceea ce a văzut înțeleptul că păteau risipitorii: Bețivul și desfrânatul sărăcesc, iar dormitul mereu te face să te porți în zdrențe (Proverbe 23, 21). Din acestea înțelegem, că risipa este o cheltuială fără socoteală, fără măsură, de întrece câștigul. Risipitorilor le place să trăiască în desmierdări, mâncând și bând bucate și băuturi alese, dar lucrul nu le place și nelucrând nici n'au de unde câștiga. Lenea, desmierdările, desfrăul și feluritele boale se leagă unele de altele ca niște verigi într'un lanț care te strânge tot mai mult. Risipa e de multe feluri. E bine să cunoaștem mai ales trei.

1. Risipa bunurilor: casa, vie, moșie, animale, haine, bani și mobile moștenite de la părinți. Unii se străduiesc să înfrumusețeze casa, să sporască cele moștenite de la părinți. Alții din sărăcie ajung prin sărăcuță de se îmbogățesc. Cât e de păcătos atunci cel ce nici nu câștigă, nici cele moștenite nu le știe păstra? Un tânăr din părinți bogăți și de ziua numelui și de ziua nașterii și tot des își chema prietenii la masă cu mâncări și băuturi alese. Atunci părinții își dădeau silința să-și arate bogățiile: câte și ce fel de haine și încălțăminte avea feciorul lor, câte inele cu pietre scumpe, ce fel de arme de vânătoare. Într'o iarnă însă amândoi părinții au murit și tânărul a rămas singur stăpân. Obişnuit cum era, ținea tot des să-și cheme prietenii, ba la el acasă, ba la o ospătărie. La mesele date chema muzicanți, apoi și femei. Ca să i se ajungă, mereu vindea, aci o haină, aci din inele, iar mai târziu din moșie. Repede s'a dus toată averea, iar casa a fost vândută de perceptor pentru datoriile din dări. În ziua când s'a vândut casa, feciorul a băut singur într'o cărcimă, a început să spargă pahare, oglinzi. Când au sărit să-l oprească, și-a scos un revolver să se împuște. Un lucrător bătrân i-a smuls revolverul din mână și a zis către el: Tinere, ai băut prea mult, ești sărăcit, e noapte. Măine vei fi treaz, se va face ziua, soarele iarăși răsare și tot tânăr vei fi și mâine. Inchipuie-ți că ai murit și viața începe cu ziua de mâine. Începe viața lucrând.

Muncind s'au îmbogățit cei cari au știut să lucreze, folosind bine timpul. Fiecare clipă cere să fie întrebuințată și fiecare clipă pierdută în lene, sau cu nimicuri, se răzbună. Un mare înțelept (Raskin) ținea pe masa de lucru o piatră în care era săpat cuvântul azi, ca să-i aducă mereu

aminte de vorba din bătrâni: ce poți face azi, nu lăsa pe mâine. Despre un poet mare (Goethe) se spune că și avea timpul în ărit și când nu-și isprăvea de tot lucrul în timpul cuvenit, fără să vrea întindea mâna și degetele apoi le închidea, c. și când ar fi vrut să tragă, să oprească timpul cum ai opri un cel trăgându-i hățurile.

2. Risipă mare se face și cu sănătatea. O fată, despre care se spunea că a fost cea mai frumoasă în satul lor voia să se știe despre ea că e și cea mai bună dansatoare. A dansat la horă ore întregi până i s'a făcut iia leoarcă de sudori. Când toată lumea se împrăstia de la horă, ea a zis: Aș mai putea juca, dar mi-e sete. Un flăcău i-a dus un pahar de bere rece ca ghiața și fata l-a sorbit fără răsuflare. Acasă au scuturat o frigurile, s'a culcat și a bolit săptămâni de rând. S'a ridicat din patul de boală, dar din frumoasa ce a fost se făcise cea mai sută din sat, iar sănătoasă de tot nu s'a mai făcut niciodată. Ca ea își risipește sănătatea și fete și flăcăi, aci dansând prea mult, aci bând peste măsură. Cu fiecare slab cuine și mai mult cu fiecare păcat risipim sănătatea, puterea, aceste daruri mari pe cari le avem de la Dumnezeu.

Față de risipa sănătății ar trebui să știm că foarte mulți oameni renumiți au muncit până la adânci bătrânețe, chiar și când au fost bolnavi și tocmai pentru ca să uite durerile și ca să învingă boala. Așa se spune despre un învățat (Hunboldt) că în copilărie și în tinerețe a fost slab, de mulți credeau că n'are mult s'o ducă. El însă a lucrat, după o rânduială ce și-a întocmit; a călătorit mult în legătură cu studiile sale și nicări și nici când nu se abătea de la rânduiala întocmită. Lucrând și călătorind s'a întărit lăsându-ne învățatura, că precum omul sărac se poate îmbogăți lucrând, tot așa lucrând și cel bolnav se poate face sănătos.

3. Risipa a treia și cea mare este cu cele sufletești. Lenea, plăcerile păcătoase au făcut pe fiul risipitor să ducă lipsă. Aceasta înseamnă că s'a scărbit de viață, de oameni, de tot ce-l împresura și a simțit că se îndobitoceste. Un cărturar de care unii legau mari nădejdi, a scris mai multe cărți despre oamenii de la sate, despre credințele lor. Puțini prieteni știau despre el că de părinți nu vrea să știe, că pe un frate l-a bătut fiindcă venise să-l vadă. A mai scris apoi o carte de hulă împotriva lui Iisus Hristos, Domnul și Mântuitorul nostru. Un vechiu prieten s'a dus la el cu gândul să-i laude cartea, nu că i-ar fi plăcut ce și cum a scris, ci mai mult fiindcă știa că i plăcea să fie laudat. În momentul când să-i dea bună ziua, prietenul s'a simțit lovit cu o călimară. Cărturarul înnebunise. Îndată au ve-

nit medicii și oamenii de știință să ducă pe căruțar la casa de nebuni. Unii credeau că înnebunit din neașteptarea dela Dumnezeu pentru cartea de hule, iar alții credeau că era demult nebun și că nebun a scrie despre Hristos Domnul că n'ar fi Fiul lui Dumnezeu. Când nu mai ai în hira nici față de părinți și frăți nici față de Dumnezeu, când îți pierdesti credința în tablele legii de dragul cătorva hărăzi măzgălite, când nu mai poți să decidești nici la oameni, nici la Dumnezeu, se face întuneric în inima ta și în tine și întunericul se numește nebunie. Când ai pierdut credința, în hira și rădăcina, aceste comori ale sufletului, sufletul golit de comori își pierde cumpăna, ca fântâna cu găleata deșertă, de se scurge din ea apa și cumpăna o smrecește și o izbeste de furcă de se scurge de tot.

Când sufletul e luminat de credință, trece zid de înșir și întărit de rădăcina atunci și pământul și cerul se înfrumusețază și se înverzesc în preajma noastră și descură. Un pictor al neamului nostru (Nicolaie Grigorescu) a rămas orfan de tată la 6 ani și mama sa mai avea și alți copii. Dumnezeu a pus în sufletul copilului de 6 ani stăta dragoste de mamă și de frați, stăta credință că el le poate ajuta, că le-a și ajutat. Picta iconite, multe cu chipul Maicii Domnului cu Ierusalimul în brațe și oamenii cumpărau iconitele că erau din mâna nevinovată a unui copil. Prin munca lui, orfanul de 6 ani își îngrijea mama și frații (I. Dobridor: Oameni din țărănimă). Copilul din care s'a făcut un mare pictor, ne învață ce pret au comorile sufletului, pe care alții le risipesc nebuneste.

Risipa bunurilor pământești, risipa sănătății, risipa comorilor sufletesti sunt numai trei înfățișări ale risipei. Are și alte, nenumerate fete. Ea însă e una singură, cum ar fi boala pe care o simți în aceeși vreme cu călduri zăpăcitoare, cu friguri și cu jurechiri. Toate bunurile pământești, trupești și sufletesti sunt daruri dela Dumnezeu, ca talantii dați slugilor, pe cari trebuie să-i înmulțim prin munca noastră. E datoria noastră aducătoare de bucurii și de fericire să păstrăm și să sporim moștenirea părintească. E mai mare datoria să ne păzim sănătatea trupului prin curățenie și prin lucrare înviorătoare și întăritoare. Mai presus de toate și datorată cu bunurile pământești și cu sănătatea trupului să ne păstrăm curățenia credinței, căldura iubirii, și tăria nădejzii spre fericirea și mântuirea noastră și spre preamărirea lui Dumnezeu.

F. C.

— Moldova așteaptă! Fiți Român cu banul, nu numai cu vorba!

— Bucata voastră de pâine împărțiți-o cu cei ce nu au!

Cărți

Preotul Dr. Ilie Gheorghită: *Un vesec dela moartea Mitropolitului Veniamin Costachi. Tirografia Sfintei Mănăstiri Neamtu, 1946, 271 pp. cu 32 clișee. Prețul 18.000 lei*

La 18 Decembrie 1946 s'a împlinit un vesec dela moartea marelui Mitropolit Veniamin Costachi care a strălucit pe scaunul episcopesc al Moldovei cu o întrerupere, între anii 1803 și 1842 când se retrage din scaun, în vârstă de 73 ani. Instituția dela Iasi, Seminarul Veniamin creștă de dânsul și care i poartă și numele, sărbătorește an de an amintirea ctitorului ei, dură un vechi și bun obicei, observat de toate provinciile românești cu hărăzii iluștri pe care i-a avut.

Părintele Dr. Ilie Gheorghită, profesor la școala Mitropolitului Veniamin, a avut sarcina să facă comemorarea ctitorului școlii la serbarea din anul 1942 în care își exprima rădăcina, că la împlinirea centenarului, amintirea marelui Mitropolit va putea fi prăzuită după cuviință de Moldoveni ca și de întregă obștea românească. Dar în cei patru ani ce s'au scurs de atunci școala lui Veniamin a înpărtășit destulul crud al Moldovei și al Țării întregi, iar în locul prăzuirii după cuviință, apare cartea cu titlul de mai sus, în împrejurări dureroase cu deosebire pentru provincia lui Veniamin.

Cartea poartă hărăzirea I. P. S. Sale Patriarhului Nicodim, ca și „smeritul omagiu” al obștei Sf. Mănăstiri Neamtu și Secu — prin restul stăruinței lor, P. Cuv. Arhimedrit Mitrofan Melchisedec Dimitriu, — între care și-a trăit o parte din anii vieții sale Mitropolitul Veniamin.

Din cele 271 pagini ale cărții, 98 sunt închinare vieții sbuciumate a Mitropolitului Veniamin, restul sunt o culegere din „prefetele, pastoralele, actele de demisie și testamentul Mitropolitului Veniamin”.

Fiul boerului Grigore Costachi și al Mariei, născută Cantacuzin, s'a născut la 20 Decembrie 1768 în satul Roșiesți din ținutul Fălciului. Din doi frați și o soră, pe care i-a avut, un frate și sora au îmbrățișat viața pustnicească. El însuși și-a trăit viața după cea mai aspră rânduială călugărească, iar mănăstirea i-a fost cetatea de scăpare oricâteori se involburau valurile vieții în cetatea de scaun.

A ajuns de tânăr egumen al Mănăstirii și scriitorilor Sf. Spiridon. La 27 Iunie 1792, în vârstă de numai 23 ani și 6 luni, a fost ales și hirotonisit episcop al Hușilor, unde a păstorit 4 ani, până la 1 Iunie 1796, când a trecut la Roman „urmând astfel calea vechiului obicei al țării: ca episcopii de Rădăuți și de Huși să treacă și pe la Episcopia Romanului” spre a se pregăti mai bine pentru scaunul mitropolitan din capitala țării (p. 36). E vremea în care trăiește vestitul stareț Paisie dela Neamțul și Secul, iar mitropolit al Moldovei este, Iacob Stamate (1749—1803). Sub influența curentului creat de Paisie și sub grija părintească a Mitropolitului Iacob, s'a format Veniamin.

Meritul de seamă al vieții lui Veniamin rămâne grija pentru cultura poporului și mai ales a fiilor de preoți, în limba națională. Discuția lui Veniamin, pe când era la Roman, cu boerii cari căteau împotriva lui, pentru că arăta grijă de tinerii din clasele de jos, trimițându-i la învățatură (frații Petru și Gheorghe Asachi), e concludentă pentru atitudinea sa „revoluționară”, energică și dreaptă în fața mentalității ruginite în prejudecăți a boerilor. Din aceeași grijă pentru promovarea culturii în haina limbii naționale, au ieșit acele neintrecute cărți de slujbă și pietate creștină, împodobite fiecare cu câte o *predoslovie* înțeleaptă, ieșită din peana marelui Mitropolit.

Născut în plină epocă fanariotă, a copilărit în timpul deselor războaie dintre ruși și turci, iar ca mitropolit a trăit două ocupații streine de câte șase ani fiecare (1806–1812 și 1828–1834). A cunoscut și frământările revoluției grecești dela 1824. Datorită intrigilor boerilor și vremurilor schimbătoare pe care le-a trăit, Veniamin și-a dat de două ori demisia (paresis): Odată la 1808 până la 1812, a doua vară la 1842. Ambele sunt acte smulse, fără voia lui.

O instituție care datorează mult Mitropolitului Veniamin este așa numita *Academie Mihăileană*, ridicată de Mihail Sturza la stăruința lui Veniamin, pe ruinele fostei școli grecești. Epizodul în care Veniamin a arătat boerilor că și în limba română se pot învăța științe înalte, făcându-i să asiste la un examen al studenților din toate materiile, va rămâne de apururi o piatră de hotăr în istoria limbii și a culturii române.

Retras în liniștea mănăstirii Slatina, îndeletnicindu-se cu tălmăcirea cărților „naravnice și folositoare de suflet”, Veniamin avu prilejul să îmbogățească săraca noastră literatură teologică din vremea aceea, iar reflecțiile dureroase asupra vieții și lumii deșarte să le tălmăcească în versuri ca acestea:

„Lume, lume 'nșelătoare

„Ce innoși în viclenii

„Fericirea ta deșartă

„Ma alungă prin pustii”.

Părintele I. G. a făcut bine că a adăus biografiei lui Veniamin, culegera de prefețe și pastorale, opera lui originală, din care reese mai puternic marea personalitate a ierarhului moldovean: „harnic și înțelept, căntător și teolog desavârșit, Ahtiercu cuminte și neintrecut până acum de urmași, slujitor evlavios și calogăr cuvios”. Acestea au fost trasaturile de seamă ale caracterului său.

E o carte de pomenire scrisă cu mult suflet și cu mare admirație pentru personalitatea marelui ierarh. Și dacă Moldovenii nu pot aduce acum memoriei lui, serbari marețe, la împlinirea sutei de ani dela mutarea de aici, precum s'ar cuveni, să se măngie cu gândul că „meritul Veniamin” — cum își spunea — e desigur mai bucuros de o pomenire mai smerită în afara, dar mai vie în sufletele celor ce-l pomenesc cu credință și duc mai departe tradiția vieții lui de muncă în slujba Neamului și a Bisericii. — Pr. GHEORGHE LIȚIU

Informațiuni

Mulțumită. Prea Sfințitul Episcop Andrei mulțumește pe această cale tuturor P. C. Protopopi și Preoți cari i-au trimis condoleanțe cu prilejul decedării fratelui său Cornel.

■ Ziua Unirii Principatelor (24 Ianuarie) a fost sărbătorită la Arad printr'un Te Deum slujit în biserica catedrală la orele 11 a. m., de către P. S. Sa Părintele Episcop Andrei, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi: Răspunsurile corale au fost date de noul cor al Filarmoniceii din Arad, condus de Dl Căp. I. R. Botto.

Despre însemnătatea zilei a vorbit Preotul Petre Bogdan.

La Te-Deum au participat autoritățile civile și militare și mulți credincioși. La finea acestuia a avut loc o scurtă paradă militară.

Încetăm aci că noul cor al Filarmoniceii s'a prezentat bine încheșat și foarte bine instruit. Nădăduim ca în curând să ne înalte sufletește prin cântarea minunatelor noastre răspunsuri liturgice, ceea ce conducătorul lui a făcut-o și în trecut.

■ Parohia Buteni a inaugurat o serie de misiuni religioase la care au luat parte din centrul ep. Il. V. Felea și I. Ungurean. Sâmbătă în 18 Ian. a. c. delegații împreună cu prot. Șt. R. Lungu au vizitat intelectualii din sat. Duminică au servit în sobor cei doi delegați și cei 3 preoți locali: prot. Ș. Lungu, pr. P. Bejan și D. Gornic; a predicat Pr. Felea despre „Biserica” și puterile ei.

După amiază, a avut loc un festival religios la Casa Culturală. A cuvântat prot. Ș. Lungu despre valorile creștine. Il. Felea a conferențiat despre „Mântuire” și I. Ungureanu despre „Ce am predicat înainte și ce predicăm acum”, ca preot ortodox, mărturisire foarte impresionantă a unui suflet care a căutat mântuirea pe altă cale decât cea pe care merge acum.

Un număr foarte mare de credincioși în frunte cu toți intelectualii comunei, a luat parte la Serviciul divin în Biserică, iar sala Casei Culturale a fost arhiplină de barbăți, femei și tineret, precum și numeroși sectari.

Răspunsurile liturgice și cântările la festival le-a căntat corul țaranilor, admirabil pregătit și condus de țaranul P. Ruja. Au fost și câteva deslămări, foarte bine alese și reușite.

Serviciul divin și festivalul religios au creat o atmosferă de mare însuflețire și mulțumire.

Cor.

■ P. C. Părinți Protopopi tractuali și administratori protopopești sunt rugați a anunța Li-brăria Diecezană Arad, câte exemplare pot desface în cuprinsul protopopiatului, din lucrarea pâr. prof. Ilarion Felea: *Reugia Iubirii*.

Un exemplar costă 30.000 lei.

Nr. 252/1947.

Concurs

Pentru îndeplinirea parohiei *Grâniceri III*, protopopiatul Chișineu-Criș, se publică concurs din oficiu, prin numire, cu termen de 15 zile.

V e n i t e :

1. Folosința alor 14 jugire din sesiunea parohială.
2. Stolele și birul legal.
3. Salarul dela Stat.

Parohia este de *clasa primă*.

Preotul numit va plăti din al său toate impozitele după beneficiul preotesc.

Cererile de concurs se vor înainta Consiliului Eparhial Ort. Rom. din Arad.

Arad, la 29 Ianuarie 1947.

† ANDREI,

1-2 Episcop.

Traian Cibian,

cons. ref. eparhial.

Nr. 75/1947

Se publică concurs prin alegere, cu termen de 30 zile pentru îndeplinirea parohiei *Padureni*, protopopiatul Chișineu Crș.

V E N I T E

1. Sesiunea parohială, 32 jug. cad., via și două cânepești.
2. Locuință în casa parohială, cu folosința supra edificatelor și a grădinei.
3. Birul și stolele legale.
4. Salarul dela Stat.

Parohia este de *clasa primă*.

Preotul ales va plăti din al său toate impozitele după beneficiul său preotesc.

Cererile de concurs, însoțite de actele necesare (Certificatul dela Școala medie, absolutorul teologic și diploma de capacitate preotească pentru parohii de *clasa primă*), adresate către Consiliul parohial din Padureni, se vor înainta Consiliului eparhial din Arad.

Cei admiși la concurs de către Consiliul eparhial, cu prealabila învoire a protopopului tractual, se vor prezenta la Sf. Biserică din Padureni, pentru a servi, cuvânta și cânta.

Arad, din ședința Consiliului eparhial dela 9 Ianuarie 1947.

† ANDREI,

2-3 Episcop.

Traian Cibian,

Cons. ref. eparhial.

Nr. 76/1947.

Se publică concurs din oficiu, prin numire, pe termen de 30 zile pentru fad. p. in rea parohiei Cuied, protopopiatul Buteni.

Venite

1. Sesiunea parohială de 32 jug. cad.
2. Folosința casei parohiale.
3. Stolele și birul legal.
4. Salarul dela Stat.

Parohia este de *clasa doua*.

Preotul numit va plăti din al său toate impozitele după beneficiul preotesc.

Cererile de concurs, însoțite de actele necesare, cu un scurt memoriu despre activitatea și datele personale, se vor înainta Consiliului Eparhial din Arad.

Arad, din ședința Consiliului eparhial dela 9 Ianuarie 1947.

† ANDREI,

2-3 Episcop.

Traian Cibian

cons. ref. eparhial.

Nr. 77/1947.

Se publică concurs pentru îndeplinirea parohiei *Mișca II*, protopopiatul Chișineu Criș, prin alegere, cu termen de 30 zile.

V E N I T E

1. Sesiunea parohială de 32 jug. cad.
2. Stolele și birul legal.
3. Salarul dela Stat.

Parohia este de *clasa primă*.

Preotul ales va plăti din al său toate impozitele după beneficiul preotesc.

Cererile de concurs, însoțite de actele necesare (Certificatul dela școala medie, absolutorul teologic și diploma de Capacitate preotească pentru parohii de *clasa primă*), adresate către Consiliul parohial din Mișca, se vor înainta Ven. Consiliu Eparhial.

Cei admiși la concurs se vor prezenta în sf. biserică, cu prealabila învoire a protopopului tractului, după primirea aprobarii de candidare din partea Consiliului eparhial, pentru a servi, cuvânta, cânta și a face cunoștința credincioșilor.

Arad, din ședința Consiliului eparhial, ținuta la 9 Ianuarie 1947.

† ANDREI,

2-3 Episcop.

Traian Cibian,

cons. ref. eparhial.

Ad. Nr. 243-1947.

Comunicat

în legătură cu colecta pentru Moldova.

P. C. Protopopi sunt invitați a ne comunica fără amânare cvantumul de cereale depozitate la centrele de invaginare, în data ce se va termina transportarea lor dela parohii (termen fixat pe 9 Februarie a. c.)

Avem nevoie de aceste date, spre a cere de cu vreme numărul de vagoane necesar dela CFR.

Arad în 31 Ian. 1947.

Consiliul Eparhial.